

Til: NVE

Uttale til utbyggingssøknader fra Clemens Kraft AS, som vil bygge ut Sandvatnet/Sandvassåna, Storåna med Hiavatnet, Granefossen, Hiafossene og Sendingsfossen samt Lyngsåna med Rykanfossen.

Saksnr: 2012 04525, 2013 00241 og 2013 03334

I Rogaland fylke og Hjelmeland kommune er det meste av vannkraftressursene utbygd. I området rundt Årdal er det i dag bygget ut spesielt mye vannkraft som påvirker landskap og vassdrag.

I nord har vi flere små/mini-kraftverk i området ned mot Riskedalsvatnet.

I nordøst har Ulla-Førre sine «takrenneprosjekter» tatt mye av vannet som rant ned til Djupadalen og Tengesdal – Øvre Tysdalsvatn – Storåna.

I øst har hovedutbyggingen til Lyse avskåret Storåna ved Breiavad. Mågåvassheia er drenert vekk fra Tengesdal – Øvre Tysdalsvatn og Viglesdalen – Storåna.

I sørøst er Lyngsåna og Svartavatnet stengt og ledet vekk fra Rykanfossen og Storåna.

I sør er Ullestadåna og Tverråna utbygget samt at det er gitt konsesjon til Øvre Ullestad.

Går vi lenger sør i området er det gitt konsesjon til flere vassdrage mot Lysefjorden.

I sørvest ligger de øvre delene til Jørpelandsvassdraget som også er utbygd.

Sagåna ned til Målandsdalen har også fått konsesjon.

I tillegg er det mini-kraftverk i området.

I det hele er området belagt med vasskraftutbygginger over alt, unntatt Sandvatnet og Sandvassåna.

Lyse- og Ulla-Førre ble bygd ut uten å ha pålegg om minstevannføringer til avskårne vassdrag. Da den siste utvidelsen i regi av Lyse Kraft sin påbygging av Lyngsvanndammen ble ferdig, ble det uttalt at utbyggingene var ferdige.

Nå vil annen tiltakshaver (Clemens Kraft AS) bygge ut og ta vekk restvannføringen i Lyngsåna/Rykanfossen og Storåna/Hiafossane der de beskriver en minstevannføring utregnet fra restvannføringen etter at vassdragene allerede er avskåret i de tidligere utbyggingene.

En minstevannføring må regnes utfra den opprinnelige vannføringen. Og i Storåna og Lyngsåna sitt tilfelle vil det bli minst like mye som dagens vannføring.

Det blir derfor helt feil å ta vekk mer vann til kraftutbygging fra disse vassdragene.

Kraftprodusentene bør heller pålegges å slippe en normal minstevannføring fra avskjæringspunktene.

I tillegg vil tiltakshaver bygge ut det eneste uberørte vassdraget; Sandvassåna.

Sandvatnet, Sandvassjuvet og vassdraget ned derfra har så store naturkvaliteter at det kan ikke på noen måte forsvares å fjerne vann fra vassdraget.

Likewise er det med Lyngsåna/Rykanfossen og juvet ned mot Nes samt Storåna med Hiavatnet og fossene ned til Nes.

Hele dette landskapet er nå i høyeste klasse for verdifulle naturlandskap.

Det oppdages også stadig nye forhold innen biologisk mangfold her.

Er det undersøkt for konsekvenser ved flom?

Under storflommen i 1983 gikk vannet opp på steinbroen i Viglesdalen og var uframkommelig. Anslagsvis må det da ha vært 2 meter over normal vannstand i Viglesdalsvatnet. Ved oppdemming av Hiavatnet vil det ved neste storflom stue seg opp minst 1 ½ meter i tillegg, i alt 3-4 m. Det betyr i beste fall at «bare» hele flatene i Viglesdalen står under vann. Men i tillegg vil rasfoten som låser den store steinuren langs vatnet bli tusenvis av tonn lettere som følge av vannstandsøkningen. Hvordan kan det påvirke stabiliteten i uren? Kommer store mengder av uren i bevegelse og sklir ut i vannet, kan det forårsake flodbølge oppå flommen nedover dalen.

Det har vært vanskelig å pris-sette natur, men det er utvilsomt en mye større verdi i å la landskapet med sine vassdrag ligge som de er i dag istedenfor å produsere mer kraft. Å holde naturen intakt uten tekniske inngrep inspirerer større deler av befolkningen til å ta naturen i bruk i form av fysisk aktivitet. En økning i fysisk aktivitet fra de som ikke er det i dag, kan lett gi en helsegevinst på flere ti-talls milliarder ([Vista Analyse](#)) årlig for det norske samfunnet i form av mindre sykdom og sykefravær.

Reiselivsbransjen opererer med en verdi fra reiselivet i Norge på 150 – 200 mrd pr år ([Fjord Norge, 2015](#)) og verdien er sterkt økende. Det aller meste av turismen er basert på opplevelse i uberørt natur, ikke på kraft- og industrianlegg.

Ser vi på hva areal vi har igjen av lite- og uberørt natur så bidrar dette arealet gjennom reiseliv mer for norsk økonomi enn nytteverdien av de små tilleggene ny kraftproduksjon noen gang vil gi.

Det blir av og til hevdet at Norge med sine vannkraftressurser kan redde verden fra CO2-økningen i atmosfæren. Det er en utopi og har ikke realiteter i seg. Norges del av total mulig eksport av vannkraft utgjør av totalt energibehov i Europa ca 0.4 %. ([IEA](#))

På verdensbasis utgjør det samme ca 0.016 %.

Disse tallene setter i perspektiv hvor lite utbyggingen av vassdrag i Norge betyr globalt for miljøet, men den samme kraftutbyggingen medfører store naturskader i Norge.

Ny kraftutbygging gir i dag bare en brøkdel av nye arbeidsplasser i forhold til energieffektivisering. Ved energieffektivisering forblir også en langt større del av verdiene i Norge.

Dersom for eksempel ENOVA fikk midler til å styre energieffektivisering opp mot maksimalt i bygninger av alle slag, ville det gi en frigjøring av opp mot 30 TWh og samtidig generere 1000-vis av arbeidsplasser innen bygningsfag over mange år.

Jeg vil fraråde NVE å gi konsesjon til de tre omsøkte utbyggingene av hensyn til naturen, allmenheten, lokalsamfunnet og økonomien.

Hilsen
Rune Folkvord

tlf.: 92639923